

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 640/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/58/2021 z 28. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 2 ods. 2 ústavy, svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Požaduje tiež finančné zadosťučinenie 1 000 eur a náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ sa žalobou proti Slovenskej republike (za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky) podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy 1 333,33 eur

v dôsledku porušenia jeho práva na prejednanie veci vedenej Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 15Co/167/2009 v primeranej lehote.

3. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 13. marca 2017 žalobu sťažovateľa zamietol. Uviedol, že prietahy v odvolacom konaní trvajúce od 16. júla 2010 do 18. novembra 2011 konštatoval predseda krajského súdu v odpovedi sťažovateľovi vedenej pod sp. zn. Spr. 2203/2011. V čase podania žaloby už bolo krajským súdom ako súdom odvolacím meritórne rozhodnuté (rozsudkom z 21. novembra 2011 právoplatným 22. decembra 2010; žaloba o zaplatenie nemajetkovej ujmy bola súdu doručená až 18. júna 2012). Sťažovateľ žiadal nemajetkovú ujmu priznať z dôvodu jeho právnej a osobnej neistoty o výsledok odvolacieho konania. Povinnosťou sťažovateľa ale bolo preukázať primeranosť požadovanej nemajetkovej ujmy a presne špecifikovať dôvody, na základe ktorých sa jej priznania domáhal. Okresný súd uzavrel, že vyslovené ospravedlnenie predsedom krajského súdu má dostatočný satisfakčný charakter vo vzťahu k sťažovateľovi, ktorého právo na prejednanie veci bez zbytočných prietahov už v čase podania žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy porušované nebolo.

4. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd rozsudkom z 28. apríla 2020 rozsudok okresného súdu potvrdil. Uviedol, že prietahy v konaní trvali 1 rok a 4 mesiace, čo je doba neporovnateľná s prietahmi zistenými v konaniach Najvyššieho súdu Českej republiky vedenými pod sp. zn. 30Cdo/2301/2009 a 30Cdo/2555/2010, na ktoré poukazoval sťažovateľ. Navyše, na rozdiel od týchto konaní sa predseda krajského súdu písomne ospravedlnil, čo možno považovať za dostatočnú satisfakciu. Sťažovateľ svoj nárok odôvodnil len tým, že prietahy mali mimoriadny význam z titulu právnej a osobnej neistoty sťažovateľa o výsledok konania, ktoré však žiadnym spôsobom ďalej nekonkretizoval. Nemajetková ujma môže byť v zmysle § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. reparovaná dvoma spôsobmi, a to buď poskytnutím morálnej satisfakcie alebo náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sťažovateľ neuviedol konkrétne dôvody, pre ktoré sa nároku na náhradu nemajetkovej ujmy domáha, nepreukázal ani príčinnú súvislosť medzi všeobecne uvádzanými nárokmi a nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutým rozsudkom z 28. februára 2023 dovolanie sťažovateľa zamietol ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd uviedol, že tvrdenie sťažovateľa o prejednaní a rozhodnutí sporu „*nie nezaujatou sudkyňou*“ (na okresnom súde) nemožno považovať za riadne vznesenú námietku zaujatosti a dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. e) CSP sťažovateľ uplatnil nedôvodne.

7. Najvyšší súd po preskúmaní rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu dospel k záveru, že ich odôvodnenia nevybočujú z limitov spravodlivého procesu, sú logické a primerané. Obidva súdy svoje právne názory odôvodnili úvahami, ktoré sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné. Z odôvodnení rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Okresný súd pri posudzovaní nároku na úhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a jej výšky správne vychádzal z dikcie § 17 ods. 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a tam uvedeným postupom skúmal, či je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na nemajetkovú ujmu spôsobenú nesprávnym

úradným postupom len samotné konštatovanie porušenia práva, či je možné nemajetkovú ujmu uspokojiť inak ako v peniazoch, alebo je možné uhradiť ju iba v peniazoch. Okresný súd (správne) zdôraznil sporový charakter konania o nároku podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a dôkazné bremeno strán sporu, keď v bode 27 odôvodnenia rozsudku vo vzťahu k uplatnenému nároku sťažovateľa konštatoval povinnosť sťažovateľa ako žalobcu preukázať primeranosť požadovanej nemajetkovej ujmy a povinnosť presne špecifikovať dôvody, na základe ktorých sa priznania nemajetkovej ujmy domáha. V tomto smere najvyšší súd poukázal tiež na závery ústavného súdu vyslovené v uznesení sp. zn. I. ÚS 285/2018 a uzavrel, že súdy v posudzovanom spore svoj záver o nepreukázaní uplatnenej výšky vzniknutej nemajetkovej ujmy (nie jej vznik ako taký) sťažovateľom (keď za postačujúcu považovali satisfakciu v podobe ospravedlnenia predsedu krajského súdu) odôvodnili riadne a ústavne akceptovateľným spôsobom.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ namieta arbitrárnosť rozsudku najvyššieho súdu. Najvyšší súd sa nevyrovnal so skutočnosťou, že rozsudok okresného súdu aj krajského súdu nie je náležite odôvodnený.

9. Pre vydanie rozsudku najvyššieho súdu neboli splnené zákonné podmienky, keďže najvyšší súd riadne a včas, minimálne 5 dní vopred neupovedomil sťažovateľa elektronicky na jeho mailové adresy ([REDACTED] a najmä [REDACTED]) o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku, hoci mu mailový kontakt bol známy z dovolania, ako aj z podania z 21. februára 2023, keď sťažovateľ mailom v dostatočnom predstihu požiadal najvyšší súd priamo v dovolacom konaní, aby bol o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku elektronicky upovedomený. Mailová správa s oznámením miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku najvyššieho súdu bola sťažovateľovi doručená 27. februára 2023 a v listinnej podobe 10. marca 2023. K vyhláseniu rozsudku najvyššieho súdu však došlo 28. februára 2023.

10. Najvyšší súd pri rozhodovaní uplatnil prílišný formalizmus, jeho rozsudok je nepresvedčivý, nedostatočne odôvodnený, iracionálny. Bolo povinnosťou najvyššieho súdu dovolaniu vyhovieť, rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľ opodstatnene namietal dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súdy sa dôsledne nevyrovnali s tým, že pri posudzovaní predpokladov zodpovednosti štátu za nemajetkovú ujmu v danej veci je nutné postupovať nielen podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ale tiež v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva vzťahujúcou sa na čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov nie je vôbec zrejmé, prečo dospeli k záveru, že predpoklady zodpovednosti štátu neboli splnené. Predpoklady zodpovednosti štátu za škodu boli posudzované chybné, ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. boli interpretované spôsobom, ktorý zodpovednosť štátu *de facto* vylučuje.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať návrh na začatie konania, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva

alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

12. Sťažovateľ najvyššiemu súdu v ústavnej sťažnosti primárne vytýka, že najvyšší súd upovedomil sťažovateľa o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku oneskorene v rozpore s § 219 ods. 3 CSP.

13. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu zistil, že okresnému súdu bolo 18. januára 2021 doručené dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu. Po splnení poplatkovej povinnosti bola vec najvyššiemu súdu predložená na rozhodnutie o dovolaní 11. mája 2021. Najvyšší súd listom z 19. januára 2023 vyzval sťažovateľa na predloženie dôkazu preukazujúceho, že dovolateľom je fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Výzva bola sťažovateľovi listinne doručená 16. februára 2023. Najvyšší súd 16. februára 2023 (keď ešte nedisponoval doručenkou k výzve z 19. januára 2023, pozn.) určil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 28. február 2023, čo zverejnil na úradnej tabuli súdu a webovom sídle súdu. Oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku najvyšší súd 16. februára 2023 spolu s opätovnou výzvou na predloženie dôkazu preukazujúceho, že dovolateľom je fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, zaslal sťažovateľovi elektronicky na adresu [REDAKOVANÉ], ako aj v listinnej podobe poštou. Poštovú zásielku si sťažovateľ prevzal 10. marca 2023 a doručenie na mailovú adresu zlyhalo (zadanú mailovú adresu sa nepodarilo nájsť). Sťažovateľ elektronicky (z mailovej adresy [REDAKOVANÉ]) 21. februára 2023 oznámil najvyššiemu súdu, že v prílohe zasiela overenú fotokópiu vysokoškolského diplomu a požiadal upovedomiť ho o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na mailovú adresu [REDAKOVANÉ]. Predmetné podanie sťažovateľa spolu s prílohou bolo najvyššiemu súdu listinne, podpísané sťažovateľom, doručené 23. februára 2023. Najvyšší súd elektronicky na sťažovateľom uvedenú mailovú adresu ([REDAKOVANÉ]) sťažovateľovi 27. februára 2023 oznámil, že ho elektronicky 16. februára 2023 na sťažovateľom uvedenú adresu ([REDAKOVANÉ]) – ide o mailovú adresu uvedenú sťažovateľom ako kontaktný údaj v žalobe aj v odvolaní, pozn.), ako aj v listinnej podobe poštou na adresu miesta pobytu upovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (28. februára 2023 o 9.50 h v budove pracoviska najvyššieho súdu na Panónskej ceste 11, Bratislava, pojednávacia sieň č. 2 na prvom poschodí). Dátum, miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku zostáva v platnosti. Na oznámenie najvyššieho súdu z 27. februára 2023 sťažovateľ reagoval v ten istý deň poďakovaním za informáciu.

14. Podľa § 219 ods. 3 CSP vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

15. K predmetnej sťažnostnej námietke ústavný súd konštatuje, že najvyššiemu súdu nemožno pričítať na ťarchu, že sťažovateľ sa dozvedel o dátume a mieste verejného vyhlásenia rozsudku až 27. februára 2023 (t. j. menej ako 5 dní pred verejným vyhlásením rozsudku). Sťažovateľ o oznámenie elektronickými prostriedkami v zmysle § 219 ods. 3 CSP požiadal až 21. februára 2023 po tom, keď 16. februára 2023 najvyšší súd nariadil termín verejného vyhlásenia rozsudku

na 28. február 2023. Sťažovateľovi nič nebránilo požiadať v rámci dovolacieho konania o oznámenie termínu verejného vyhlásenia rozsudku už v dovolaní zo 16. januára 2021, resp. aj následne kedykoľvek pred 16. februárom 2023, čo však sťažovateľ neučinil a žiadosť podľa § 219 ods. 3 CSP vzniesol až 21. februára 2023 (elektronicky, bez zaručeného elektronického podpisu) a 23. februára 2023 (v listinnej podobe) po tom, keď si 16. februára 2023 prevzal výzvu najvyššieho súdu na predloženie dôkazu osvedčujúceho jeho právnické vzdelanie. Ústavný súd konštatuje, že ak konajúci súd v čase nariadenia termínu verejného vyhlásenia rozsudku nedisponuje žiadosťou strany v zmysle § 219 ods. 3 CSP a takáto žiadosť mu je doručená až následne, krátko pred termínom verejného vyhlásenia rozsudku, nedodržanie lehoty na oznámenie termínu a miesta verejného vyhlásenia rozsudku strane sporu podľa § 219 ods. 3 CSP nie je spôsobilé založiť porušenie práva strany na spravodlivé súdne konanie, keďže o takýto stav sa pričínala sama strana sporu svojou pasivitou, resp. oneskoreným uplatnením svojho procesného oprávnenia.

16. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že najvyšší súd v čase nariadenia termínu verejného vyhlásenia rozsudku napriek absencii žiadosti sťažovateľa podľa § 219 ods. 3 CSP, teda nad rámec povinností vyplývajúcich mu z ustanovení CSP, konajúc v prospech sťažovateľa, 16. februára 2023 (t. j. viac ako 5 dní pred termínom verejného vyhlásenia rozsudku) zaslal sťažovateľovi oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku na mailovú adresu sťažovateľa [REDAKOVANÉ], správu sa však na túto elektronickú adresu doručiť nepodarilo. Najvyšší súd v rovnaký deň zaslal oznámenie aj v listinnej podobe, ktoré bolo poštou doručované sťažovateľovi 21. februára 2023 a opätovne 22. februára 2023 (t. j. 5 dní pred termínom verejného vyhlásenia rozsudku). Keďže však sťažovateľ nebol zastihnutý v mieste doručovania, zásielka bola uložená na pošte a sťažovateľ si ju prevzal až 10. marca 2023.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyhodnotil sťažnostnú námietku sťažovateľa týkajúcu sa nedodržania lehoty podľa § 219 ods. 3 CSP ako nedôvodnú.

18. Pokiaľ ide o samotné posúdenie dovolania sťažovateľa najvyšším súdom, ústavný súd uvádza, že najvyšší súd preskúmal rozsudok krajského súdu z hľadiska sťažovateľom namietanej vady podľa § 420 písm. e) a f) CSP, pričom dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu danými vadami netrpí.

19. Najvyšší súd sa s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k namietanej vade podľa § 420 písm. f) CSP vyrovnal adekvátne a preskúmateľne. Najvyšší súd sťažovateľovi zrozumiteľne vysvetlil, prečo sú dôvody rozsudku krajského súdu dostatočné. Konštatoval, že zásadnou dovolacou výhradou sťažovateľa bol jeho nesúhlas s odôvodnením rozhodnutí súdov nižších inštancií v časti týkajúcej sa preukázania výšky sťažovateľom uplatnenej nemajetkovej ujmy. Súd sa podľa sťažovateľa nevyrovnali s tým, že podľa rozhodovacej praxe vyšších súdov bolo povinnosťou žalovanej preukázať, že sťažovateľovi v priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom krajského súdu nemajetková ujma nevznikla. K tomuto najvyšší súd zdôraznil, že predmetné tvrdenie sa týka tzv. obráteného dôkazného bremena, ktoré je typické pre zákonom určené súdne konania, napr. antidiskriminačné spory alebo spory o ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd s poukazom na svoju judikatúru uviedol, že najvyšší súd rozlišuje medzi vznikom nemajetkovej ujmy a formou či druhom jej odškodnenia.

Okresný súd (správne) zdôraznil sporový charakter konania o sťažovateľovom nároku a dôkazné bremeno strán sporu, keď v bode 27 odôvodnenia rozsudku vo vzťahu k uplatnenému nároku sťažovateľa konštatoval povinnosť sťažovateľa preukázať primeranosť požadovanej nemajetkovej ujmy a povinnosť presne špecifikovať dôvody, na základe ktorých sa priznania nemajetkovej ujmy domáha. Krajský súd sa (aj) s týmito závermi okresného súdu stotožnil. V tomto smere najvyšší súd upriamil pozornosť na závery ústavného súdu vyslovené v uznesení sp. zn. I. ÚS 285/2018, podľa ktorých nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy nemožno vyvodit' už zo samotnej existencie nesprávneho úradného postupu, bez zreteľa na následky dopadu vzniknutej ujmy na jednotlivé stránky života dotknutej osoby, závažnosť ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo, pričom zbytočné prieskumy v konaní poškodeného nepochybne znamenajú samy osebe pre poškodeného určitú imateriálnu ujmu, to však poškodeného nezbavuje povinnosti preukázať v prípade uplatňovania jej peňažnej náhrady vznik tejto nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života a intenzitu zásahu, ako aj to, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie či zmiernenie tejto vzniknutej ujmy. Najvyšší súd uzavrel, že okresný súd a krajský súd vo veci sťažovateľa nepopreli vznik nemajetkovej ujmy ako takej, dospeli však k záveru o nepreukázaní uplatnenej výšky nemajetkovej ujmy, za postačujúcu satisfakciu považovali ospravedlnenie predsedu krajského súdu, pričom svoje závery náležite odôvodnili.

20. Pokiaľ najvyšší súd za tohto stavu dovolanie podané podľa § 420 písm. f) CSP zamietol, jeho rozhodnutie nemožno označiť za arbitrárne či zjavne neodôvodnené.

21. Ústavný súd konštatuje, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 3 ústavy, čl. 36 ods. 3 listiny a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

22. K namietanému porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru ústavný súd uvádza, že v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (III. ÚS 38/05, II. ÚS 99/2011, IV. ÚS 302/2020). Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nedospel k záveru o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom porušenie iného práva podľa dohovoru sťažovateľ nenamietal, ústavnú sťažnosť bolo nutné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj v časti namietaného porušenia čl. 13 dohovoru.

23. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd pripomína, že v uvedených článkoch sú zakotvené základné princípy, ktoré však nepredstavujú konkrétne základné práva alebo slobody, ktorých ochrany by sa sťažovateľ mohol pred ústavným súdom

v konaní podľa čl. 127 ústavy domáhať. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť aj v tejto jej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu